

сфери охоплює такі аспекти роботи: організаційний, що пов'язаний з плануванням потреб і джерел комплектування персоналу організації; соціально-економічний, спрямований на раціональне використання персоналу; відтворювальний, зорієнтований на забезпечення розвитку кадрів організації.

Досягнення цілей і завдань щодо управління персоналом організації публічної сфери стає можливим завдяки використанню відповідного інструментарію.

«Весь інструментарій, що використовується в управлінні персоналом, можна об'єднати у три групи: інструментарій досліджень; інструментарій аналізу; інструментарій впливу» [3] (рис. 1).

Рис. 1. Інструментарій управління персоналом організації публічної сфери [3]

Дієвість управління персоналом організації публічної сфери залежить від використовуваних форм і методів впливу на персонал.

Як вказується у літературному джерелі [4] «теперішня ситуація вимагає рішучих дій у публічній сфері. Представлення України у мас-медіа має будуватися через відповіді на наступні запитання: «Хто ми є історично, культурно і політично? Що нас об'єднує? Чого ми хочемо? Чим ми ніколи не

поступимося? Чому і для кого ми є надійним партнером?» Тобто все починається з визначення української політичної ідентичності».

Список використаних джерел:

1. Буличов А., Буличова Н. Стівідношення понять «публічний службовець», «державний службовець», «військовослужбовець»: теоретичний та практичний аспекти. URL: <http://www.nvppp.in.ua/vip/2016/4/23.pdf>
2. Шафранська З.С. Імплементація сучасних форм і методів управління персоналом в організації публічної сфери. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/44690>
3. Карпов А. В. Технології управління розвитком персоналу. Підручник М.: Проспект, 2017. 416с.
4. Публічна сфера України: від хаосу до втрати суб'єктності держави. URL: <https://kvit.ukma.edu.ua>

Мар'яна РЕПИК

здобувачка освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ Наталія КРИВОКУЛЬСЬКА

ЕКОЛОГІЧНА СФЕРА РЕГІОНУ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ

Екологічна сфера регіону є об'єктом прикладної та соціальної екології, які вирішують такі важливі питання як: управління екологічною системою регіону, побудова взаємовідносин в системах «природа – (людина) суспільство», «природа-суб'єкти господарювання» та «природа-інституції ринкової інфраструктури».

«Напрямки взаємодії в системі “природа – людина” охоплюють:

- виробничо-господарську діяльність людини, пов'язану із безпосереднім виробництвом і споживанням продукції (послуг);
- цілеспрямовану зміну навколишнього природного середовища, пов'язана із: будівництвом промислових об'єктів, автомагістралей, розташуванням не паспортизованих сміттєзвалищ (характеризується руйнуванням екосистем) та розоренням степів, меліоративними роботами (супроводжується зміною екосистем).
- природокористування;
- пристосування людини до природних умов (наприклад, через асиміляцію, анаболізм)» [1].

Усі напрями взаємодії в системі «природа – людина» вимагають здійснення природоохоронної діяльності, під якою розуміють «цілеспрямовану діяльність суспільства, його управлінських структур, що здійснюється з використанням системи методів, інструментів та важелів впливу і спрямована на збереження та покращення якості навколишнього природного середовища та забезпечення сталого еколого-економічного розвитку... згідно принципу цілісності, який передбачає застосування структурно-функціонального аспекту, складові підсистеми природоохоронної діяльності (загальнодержавна, регіональна, місцева) підлягають не відокремленому, ізольованому розгляду, а у взаємозв'язку, взаємовпливу та взаємозалежності з процесами, які відбуваються» [1].

Особливого значення це набуває в сучасних умовах, оскільки «із усіх видів людської діяльності війна найгірше впливає на довкілля: з одного боку військовій дії негативно позначаються на довколишньому середовищі, а з іншого — ресурси, що йдуть на війну, могли б витратитися на збереження довкілля або на ресурс-ефективні технології... Багато країн Європи все активніше говорять про зелені технології і відновні джерела енергії» [2].

Об'єкти управління природоохоронною діяльністю регіону представлені таким складом: довкілля регіону і його якісний рівень; регіональні процеси виробництва і споживання продукції; безпосередньо продукція, що виробляється на території регіону; діяльність суб'єктів господарювання; основні фонди організацій відповідної території.

Екологічна сфера регіону зазнає впливу різних факторів зовнішнього середовища (антропогенних, соціальних тощо). Це вимагає реалізації відповідних управлінських впливів з боку множини суб'єктів, зокрема: держави (через державні органи різних рівнів та органи місцевого самоврядування); громадськості; інституцій ринкової інфраструктури.

«Управління є дією з боку суб'єкта управління на об'єкт управлінського впливу, що спрямована на досягнення певної мети розвитку. Регулювання, як одна із функцій управління, зорієнтована на підтримку функціонування об'єкта, а не на його розвиток» [1].

Стаття 16 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає, що «управління охороною навколишнього природного середовища полягає у здійсненні в цій галузі функцій спостереження, дослідження, стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля,

контролю, прогнозування, програмування, інформування та іншої виконавчо-розпорядчої діяльності. Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві ради та виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, державні органи по охороні навколишнього природного середовища і використанню природних ресурсів та інші державні органи відповідно до законодавства України» [3].

Управлінські впливи повинні спрямовуватись виходячи з екологічної політики держави.

У документі [4] зазначено, що «метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем... Реалізація засад державної екологічної політики здійснюється за принципами: відкритості, підзвітності, гласності органів державної влади; участі громадськості у формуванні державної політики; дотримання екологічних прав громадян; заохочення до ведення екологічно відповідального бізнесу та екологічно свідомої поведінки громадян; запобігання екологічній шкоді; міжнародної співпраці та євроінтеграції».

Множину принципів охорони навколишнього природного середовища визначає Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». До них чинний документ відносить: «пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності; гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей; в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; обов'язковість оцінки впливу на довкілля» та ін. [3].

Як бачимо, принципи побудови екологічної політики проєктуються на діяльність усієї множини суб'єктів управління в екологічній сфері. Однак, принципами територіального менеджменту в галузі охорони довкілля повинні стати й такі: принцип субсидіарності, децентралізації, партнерства, програмування (табл. 1).

Принцип субсидиарності	громадсько-політичний принцип, за яким вищі рівні управління в сфері природоохоронної діяльності повинні вирішувати лише ті регіональні екологічні проблеми, для самостійного розв'язання яких нижчі рівні екологічного управління не мають достатніх повноважень чи ресурсного забезпечення;
Принцип децентралізації	полягає у перерозподілі владних повноважень між центром і регіонами з метою їх ефективного використання, посилення відповідальності регіонів за стан довкілля та прийняті рішення, заохоченні регіональних ініціатив, створенні умов для оптимізації практичного вирішення природоохоронних питань на регіональному і місцевому рівнях;
Принцип партнерства	ґрунтується на співпраці між суб'єктами регулювання природоохоронної діяльності різних рівнів в межах адміністративно-територіальних одиниць;
Принцип програмування	передбачає розробку, на основі партнерства, програмних екологічних документів розвитку регіонів виходячи з державних пріоритетів.

↑
принципи

Рис. 1. Доцільні принципи територіального менеджменту в галузі охорони довкілля

Так, екологічна політика має бути інтегрована у процес прийняття управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку України та її регіонів. Одним із завдань цього є «розвиток галузевих стратегій» [4]. Отже, логічним і необхідним є доповнення принципів побудови екологічної політики, наприклад, принципом програмування.

Список використаних джерел:

1. Екологічний менеджмент / Н.М.Кривокульська. Тернопіль, ТНЕУ, 2013. 214с.
2. Як війна впливає на довкілля і як можна допомогти його відновлювати. URL: <https://suspilne.media/231917-ak-vijna-vplivae-na-dovkilla-i-ak-mozna-dopomogti-jogo-vidnovluvati-rozpovidaie-ekologina/>
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (редакція від 01.01.2022 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (дата звернення: 19.05.2022 р.).

Тетяна РИПКОВИЧ

здобувачка освітньо-професійної програми «Державна служба», ЗУНУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ Олена ДУДКІНА

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЖИТЕЛІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Одним із найважливіших завдань сучасної державної регіональної політики, а також місцевої (локальної) політики, що її формують органи публічного управління на рівні територій та громад, вважають вирішення соціальних проблем та підвищення добробуту населення. Особливої уваги в умовах реформи децентралізації та реформи місцевого самоврядування потребує, перед усім, вирішення проблем, пов'язаних з підвищенням загального життєвого рівня, подолання бідності, забезпеченням соціальних гарантій, покращанням здоров'я населення та якості життя. Аналіз останніх досліджень і публікацій у сфері публічного управління з питань управління соціальним розвитком свідчить, що питання надання соціальних послуг органами місцевого самоврядування активно вивчається українськими науковцями.

Дослідження діяльності органів місцевого самоврядування щодо соціального обслуговування населення та надання соціальних послуг вимагає визначення сутності цих понять. Соціальні послуги мають усі ознаки публічних послуг, але критерієм їх виділення в окрему категорію (на відміну від державних послуг) є не коло суб'єктів, що їх надають, а сфера, в якій вони реалізуються (охорона здоров'я, культура, освіта, наука, соціальний захист).

Соціальні послуги можуть надаватися як органами державної виконавчої влади на місцевому рівні, органами місцевого самоврядування, так і недержавними організаціями. Однак, якщо в основі соціальної послуги лежать конституційні права громадян, реалізація яких повинна забезпечуватися державою, то ця послуга має надаватися державними структурами, держава в цьому випадку не вправі самоусунутися, хоча це не забороняє надання цієї послуги й недержавними, комерційними органами.

Відповідно, до соціальних відносяться всі види послуг, що надаються органами публічного управління і недержавними закладами та установами з